

Een fatsoenlijk Lingewaard

CDA

Verkiezingsprogramma 2026

CDA

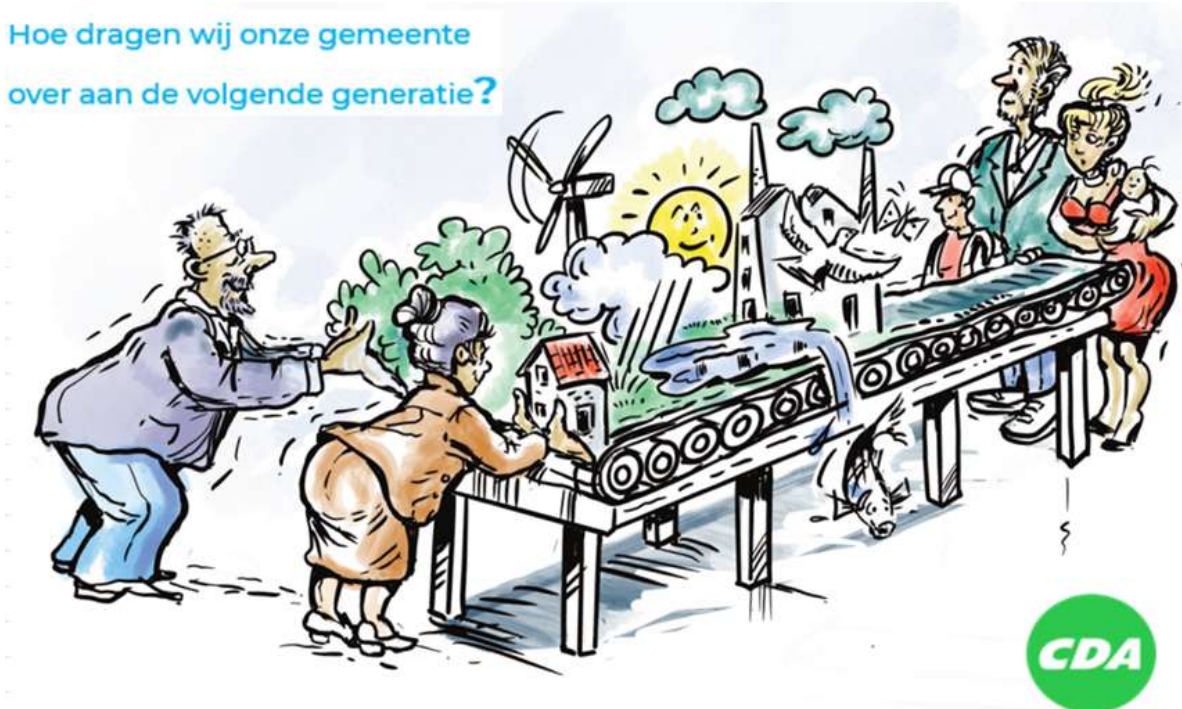
Lingewaard

Voorwoord

Het CDA is een partij voor familie en gezin. Voor ons is ieder gezin waardevol: traditioneel, samengesteld, meerouder-, regenboog- of eenoudergezin. In elk gezin worden waarden doorgegeven die onze samenleving dragen: aandacht voor elkaar, verantwoordelijkheid, solidariteit en burgerschap. Daarom zetten wij gezinnen centraal in ons beleid. Veel gezinnen ervaren druk door hoge kosten, volle agenda's en zorgtaken. Middeninkomens hebben weinig lucht, mantelzorgers lopen vast en steeds meer mensen kampen met stress of burn-outklachten. Als iemand uitvalt, raakt dat niet alleen het gezin, maar ook werk, verenigingen en de samenleving. Wij willen gezinnen ondersteunen en ontlasten, zodat zij stevig kunnen blijven bestaan. Sterke gezinnen vormen immers de basis van een sterke gemeenschap.

Alle kinderen verdienen gelijke kansen. Daarom zetten wij in op toegankelijk onderwijs, betaalbare sport en sterke verenigingen. Wij willen wijken die veilig en groen zijn, met voorzieningen dichtbij. Inclusiviteit en diversiteit horen bij een samenleving waarin iedereen zich welkom voelt en mee kan doen.

Hoe dragen wij onze gemeente
over aan de volgende generatie?

In Lingewaard draait politiek om mensen: ouders die meeleven met school, vrijwilligers die dorpshuizen draaiend houden, ondernemers die werk bieden en mantelzorgers die zorgen voor hun naasten. De kracht van onze gemeente zit in onze dorpen, verenigingen, gilden, scholen en sportclubs. Daar ontmoeten gezinnen elkaar, vieren, sporten, leren en zorgen. CDA Lingewaard kiest voor nabijheid, fatsoen en saamhorigheid.

Dit programma is een uitnodiging om samen te bouwen aan een gemeente waar gezinnen zich thuis voelen, toekomst hebben en samen sterk staan.

CDA Lingewaard

Bestuur en Fractie
Lingewaard 6 december 2025

Onze belangrijkste keuzes voor een fatsoenlijk Lingewaard

Het CDA Lingewaard kiest voor een gemeente waar mensen zich thuis voelen, meedoen en naar elkaar omzien. We bouwen aan sterke dorpen met voorzieningen dichtbij, een gezonde economie en een betrouwbare overheid. Zo geven we Lingewaard met vertrouwen door aan de generaties na ons.

Een sociale samenleving

Een leefbare gemeente begint bij inwoners, verenigingen, vrijwilligers en mantelzorgers. De gemeente ondersteunt deze sociale basis, verlaagt bureaucratie en stimuleert samenwerking tussen zorg, welzijn en verenigingen. We zetten in op brede gezondheid: preventie, mentale weerbaarheid en sport voor alle leeftijden. Dorpshuizen blijven plekken voor ontmoeting en krijgen steun bij beheer, verduurzaming en toegankelijkheid. Mantelzorgers krijgen respijtzorg en praktische hulp. Iedereen moet kunnen meedoen, daarom bieden we ondersteuning bij schulden, stimuleren we werk en leer-werktrajecten en zetten we in op bestaanszekerheid dichtbij huis.

Opgroeien in Lingewaard

Kinderen en jongeren verdienen een veilige, gezonde en kansrijke start. We ondersteunen gezinnen vroegtijdig en versterken de samenwerking met scholen, sportclubs en zorg. Jongeren ontdekken hun talenten via sport en cultuur en worden actief betrokken bij lokale besluitvorming via debatten, stages en jongereninitiatieven. We stimuleren groene schooltuinen en cultuureducatie, omdat jongeren betrokken moeten raken bij natuur, gezondheid en de samenleving. Zo kunnen zij in Lingewaard groeien, meedoen en zich thuis voelen.

Fijn en duurzaam wonen

We bouwen betaalbare woningen voor starters en middeninkomens, en levensloopbestendige woningen voor senioren. Elke kern kan kleinschalig uitbreiden met een “straatje erbij”, passend bij de dorpse schaal en met voorrang voor mensen die verbonden zijn met de kern. We stimuleren woningdeling, mantelzorgwoningen en duurzaam bouwen. Leefbare dorpen hebben voorzieningen, groen en veilige mobiliteit. We beschermen erfgoed en landschap en maken onze dorpen klimaatbestendig met meer biodiversiteit, waterberging en schaduw.

Een sterke duurzame economie

We versterken samenwerking tussen gemeente, ondernemers en onderwijs, stimuleren lokaal kopen en ondersteunen startende en sociale ondernemingen. Bedrijven krijgen ruimte om te groeien op duurzame bedrijventerreinen. Boeren en glastuinbouw blijven belangrijke pijlers en krijgen steun bij innovatie, kringlooplandbouw en energie. In de energietransitie kiezen we voor betaalbare oplossingen, zon op daken, restwarmte en lokale opslag.

Een overheid die naast de mensen staat

CDA Lingewaard kiest voor een toegankelijke, betrouwbare overheid met duidelijke taal, minder regels en gezonde financiën. Veiligheid krijgt prioriteit, met bescherming van kwetsbare groepen en digitale veiligheid. Inclusie is zichtbaar beleid: iedereen moet zich welkom en veilig voelen. Lingewaard blijft zelfstandig, met sterke kernen en een politiek waarin respect en fatsoen voorop staan.

Inhoudsopgave

THEMA 1: EEN SOCIALE SAMENLEVING	5
1. Samen sterk	5
2. Gezond en vitaal	5
3. Zorgzaam en zeker	6
4. Samen leven	8
THEMA 2: OPGROEIEN IN LINGEWAARD	9
1. Gezond en gelukkig opgroeien	9
2. Sport, cultuur en vrijetijdsbesteding	9
3. Het CDA wil toegankelijk en modern onderwijs	9
4. Het CDA betreft jongeren bij besluitvorming	10
5. Het CDA stimuleert (maatschappelijke) stages en leerwerkplekken	10
6. Groen leren in de schooltuin	10
7. Het CDA stimuleert cultuur voor en door jongeren	10
8. Investeren in preventie en jongerenbeleid	11
THEMA 3: FIJN EN DUURZAAM WONEN IN LINGEWAARD	11
1. Woningen bouwen	11
2. Behoud van dorpsidentiteit	12
3. Het CDA beschermt cultureel erfgoed en landschap	13
4. Mobiliteit	13
5. Milieu en natuur versterken	15
THEMA 4: EEN STERKE DUURZAME ECONOMIE	16
1. Samenwerken met het bedrijfsleven	16
2. Ruimte geven aan de agrarische sector	17
3. Energie	19
4. Schoon en voldoende water	20
THEMA 5: EEN OVERHEID DIE NAAST DE MENSEN STAAT	21
1. Financieel gezonde gemeente	22
2. Veiligheid voor iedereen en zeker voor vrouwen en meisjes	22
3. Digitale Veiligheid	22
4. Het CDA kiest voor eenvoud en vertrouwen	23
5. Inclusiviteit en diversiteit	23
6. Goede samenwerking	24
7. Fatsoen als basis	24

THEMA 1: EEN SOCIALE SAMENLEVING

Voor het CDA Lingewaard is een leefbare gemeente een plek waar mensen zich thuis voelen, elkaar kennen en samen verantwoordelijkheid nemen voor hun dorp of stad. Leefbaarheid gaat over meer dan een prettige fysieke omgeving: het gaat over verbondenheid, gezondheid, sport, cultuur en zorg voor elkaar.

Wij geloven dat leefbaarheid begint bij de mensen zelf. Bij verenigingen, gilden en schutterijen, dorpshuizen, vrijwilligers, mantelzorgers, sportclubs en cultuurmakers. De gemeente heeft de taak om deze sociale basis te versterken. Een gemeenschap waarin het algemeen belang vooropstaat. Waar mensen naar elkaar omzien en samen bouwen aan een sterke toekomst. Zo geven we Lingewaard door aan onze kinderen en kleinkinderen.

1. Samen sterk

De kracht van Lingewaard zit in haar inwoners – in buurten, verenigingen en vrijwilligersorganisaties. Zij vormen het hart van onze dorpen en wijken. Het CDA versterkt het eigenaarschap, de zeggenschap en de eigen regie van inwoners.

- ❖ De gemeente ondersteunt initiatieven die verbinding bevorderen, zoals voorzorgcirkels, woonhofjes en lotgenotencontact.
- ❖ Vrijwilligers en mantelzorgers verdienen ondersteuning, waardering én minder bureaucratie.
- ❖ We introduceren een jeugdlintje voor jongeren die zich inzetten voor hun omgeving.
- ❖ We stimuleren samenwerking tussen welzijnsorganisaties, zorgpartijen en lokale verenigingen.
- ❖ We stellen in elke kern een buurtmaker aan: iemand met een hands-on mentaliteit, budget en mandaat om lokale initiatieven direct te ondersteunen.
- ❖ We bouwen verder aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen zichzelf kan zijn – ongeacht achtergrond, beperking of seksuele oriëntatie.

Dorpshuizen en ontmoetingscentra

Dorpshuizen en ontmoetingscentra zijn het sociaal cement van onze kernen. Ze brengen mensen samen en versterken de gemeenschap.

- ❖ Iedere kern moet kunnen rekenen op een goed functionerend dorpshuis of ontmoetingscentrum.
- ❖ We investeren in een nieuw Multifunctioneel Centrum in Haalderen
- ❖ In Bemmelen onderzoeken we de renovatie of vernieuwing van de Kinkel.
- ❖ We willen investeren in een nieuw ontmoetingscentrum in Huissen.
- ❖ De gemeente ondersteunt bij verduurzaming, toegankelijkheid en toekomstbestendig beheer.
- ❖ Beheer door vrijwilligers wordt gestimuleerd en gewaardeerd.

2. Gezond en vitaal

Gezondheid is meer dan de afwezigheid van ziekte. Het gaat om meedoen, zingeving en welzijn. Het CDA Lingewaard kiest voor een brede benadering van gezondheid – gericht op preventie, beweging en mentale veerkracht.

Positieve gezondheid

- ❖ De gemeente stimuleert gezonde keuzes door een omgeving die uitnodigt tot bewegen, gezonde voeding en ontmoeting.
- ❖ We ondersteunen preventieve initiatieven, zoals gezonde schoolprogramma's en buurtsportcoaches.

Het CDA Lingewaard gelooft dat in de gezondheidszorg niet de ziekte, maar een betekenisvol leven centraal moet staan. In onze complexe en snelle samenleving ervaren steeds meer mensen sociale of emotionele druk. Alles moet snel, digitaal en volgens regels, waardoor sommigen zich niet meer thuis voelen of moeite hebben om bij te blijven.

Het CDA wil een samenleving waarin iedereen zich welkom voelt, gezien wordt en kan meedoen. Mentale gezondheid begint bij verbondenheid, aandacht en nabijheid – in gezinnen, buurten en verenigingen.

Sport en bewegen

Sport en bewegen zijn meer dan lichamelijke activiteit: ze verbinden mensen, brengen ontspanning en versterken onze gemeenschapszin. Of het nu gaat om voetballen met vrienden, wandelen door onze prachtige omgeving of gymnastiek voor senioren – sport brengt mensen samen. Het CDA Lingewaard wil dat iedereen kan meedoen, ongeacht leeftijd, inkomen of beperking. Daarom investeren we in goede voorzieningen, sterke verenigingen en toegankelijke sport- en beweegprogramma's in alle kernen.

Het CDA investeert in goede sportvoorzieningen

Iedereen moet dichtbij huis kunnen sporten en bewegen.

- ❖ We onderhouden en verduurzamen sportaccommodaties, zodat ze veilig, energiezuinig en toegankelijk zijn.
- ❖ We stimuleren multifunctioneel gebruik van sporthallen en velden.
- ❖ We maken de buitenruimte aantrekkelijker met beweegroutes, wandelpaden, openbare fitnesstoestellen en veilige fietsroutes.
- ❖ Samen met verenigingen maken we plannen voor toekomstbestendige sportparken, zoals De Blauwenburcht (Huissen), het MFA (Haalderen) en Doornenburg.

Het CDA zet in op sport- en beweegcoaches voor alle leeftijden

- ❖ In alle kernen komen sport- en beweegcoaches die inwoners stimuleren, activiteiten organiseren en verenigingen ondersteunen.
- ❖ We besteden extra aandacht aan senioren, met wandelgroepen, valpreventie en lichte beweegactiviteiten.
- ❖ Jaarlijks organiseren we in elke kern een Beweeg- en Ontmoetingsdag, samen met verenigingen, scholen en zorginstellingen.
- ❖ We stimuleren verenigingen om “open clubs” te zijn: plekken waar ook niet-leden welkom zijn voor maatschappelijke of sportieve activiteiten.
- ❖ We maken sportparken groener, veiliger en gezelliger, met bankjes, wandelroutes en verlichting.

3. Zorgzaam en zeker

Zorg, mantelzorg en bestaanszekerheid

Een sterke gemeenschap laat niemand vallen. Iedereen moet kunnen rekenen op zorg, steun en bestaanszekerheid – in alle levensfasen.

Toegankelijke zorg

- ❖ Goede zorg en ondersteuning moeten voor iedereen bereikbaar zijn, ook in kleinere kernen.
- ❖ We versterken buurtgerichte zorg en seniorenzorg via teams dichtbij huis.
- ❖ In elke kern komt een laagdrempelige plek waar inwoners eenvoudig hulp kunnen vragen – fysiek én digitaal.

- ❖ We ondersteunen mantelzorgers met respijtzorg, waardering en praktische hulp.
- ❖ We ondersteunen pleeggezinnen met aandacht, middelen en begeleiding.

Mantelzorgers

Mantelzorgers, vrijwilliger palliatieve/terminale zorg en vrijwilligers vormen de sociale glans van Lingewaard. Het CDA blijft zich inzetten voor beleid dat rust, waardering en samenwerking biedt.

- ❖ We breiden respijtzorg en dagopvang uit, zodat mantelzorgers even op adem kunnen komen.
- ❖ We versterken de ondersteuning van jonge mantelzorgers en stimuleren (pre)mantelzorgwoningen.
- ❖ We verbeteren de bekendheid en toegankelijkheid van het mantelzorgloket.
- ❖ De waardering voor mantelzorgers wordt een vast onderdeel van het gemeentelijk beleid.

Ontzorgen van de mantelzorgers

- ❖ Wil een mantelzorgvriendelijke gemeente zijn (*opmerking: zie bijv. www.werkenmantelzorg.nl/gemeentenprogramma maar het kan ook op andere wijze*).
- ❖ Zet in op een mantelzorgmakelaar. Deze biedt ondersteuning bij de administratie en zorgcoördinatie.
- ❖ Stimuleert lokale werkgevers om mantelzorgvriendelijke maatregelen te nemen (HR-afspraken, flexibel verlof, zorgverlof promoten).
- ❖ Wil inzetten op de mentale ondersteuning en preventieve coaching voor mantelzorgers die zwaar belast zijn.

Dementievriendelijke gemeente

Het CDA wil dat Lingewaard een dementievriendelijke gemeente blijft en verder groeit in bewustwording en betrokkenheid. Een dementievriendelijke gemeente zorgt ervoor dat mensen met dementie langer prettig en veilig thuis kunnen wonen.

- ❖ We ondersteunen mantelzorgers en zorgen voor passende voorzieningen, zoals dagbesteding dichtbij huis.
- ❖ Gemeente, winkels, dorps – en buurthuizen en verenigingen volgen trainingen in het omgaan met mensen met dementie.
- ❖ We bevorderen initiatieven die mensen met dementie helpen actief mee te doen aan het sociale leven.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid gaat over meer dan geld. Het is het vertrouwen dat je toekomst veilig is. Dat je kunt meedoen en steun ervaart. Het CDA Lingewaard gelooft dat iedereen de kans moet hebben om een goed bestaan op te bouwen – ongeacht achtergrond, inkomen of levensfase. Bestaanszekerheid betekent: kunnen rondkomen, een dak boven je hoofd hebben, toegang tot zorg, onderwijs en werk en onderdeel zijn van de gemeenschap. Armoede is niet alleen een financieel probleem, maar ook een sociaal en maatschappelijk vraagstuk. Juist op gemeentelijk niveau kunnen we het verschil maken met beleid dat dichtbij de mensen staat.

- ❖ We zetten in op vroegsignalering en ondersteuning bij geldzorgen en schulden.
- ❖ In elke kern komt een budgetcoach met laagdrempelige toegang.
- ❖ We richten een publiek-privaat fonds op om inwoners met schulden een nieuwe start te geven via het één-schuldeiser-model.
- ❖ We geven voorlichting op scholen over omgaan met geld en schuldenpreventie.

Het CDA stimuleert passend werk en een waardig inkomen

Iedereen die kan en wil werken, moet de kans krijgen om werk te vinden dat bij hem of haar past.

- ❖ We investeren in lokale werk- en stageplekken, samen met ondernemers en scholen.
- ❖ We stimuleren leer-werktrajecten voor jongeren en herintreders.
- ❖ We steunen werkgevers die kiezen voor sociale werkgelegenheid.
- ❖ We passen Social Return on Investment (SROI) actief toe bij gemeentelijke aanbestedingen.

4. Samen leven

Cultuur, ontmoeting en nieuwkomers

Een sterke gemeenschap draait om meer dan stenen en regels. Cultuur, taal en ontmoeting maken van Lingewaard een plek waar je je thuis voelt en met elkaar verbonden bent.

Cultuur

Cultuur verbindt mensen, versterkt de samenleving en houdt onze dorpen levendig. We kiezen voor cultuurbeleid dat geworteld is in onze kernen, gedragen wordt door inwoners en gericht is op verbinding. Van muziekverenigingen, gilden en carnavalsgroepen tot musea, monumenten en beeldende kunst – cultuur leeft in Lingewaard en verdient blijvende ondersteuning en is een ankerpunt van gemeenschap en identiteit.

- ❖ We ontwikkelen Clink! verder als cultuurbedrijf voor ondersteuning van verenigingen en stimulering van cultuur.
- ❖ We breiden het aantal cultuurcoaches uit, met aandacht voor kinderen en groepen voor wie meedoen minder vanzelfsprekend is.
- ❖ We ondersteunen verenigingen met huisvesting.
- ❖ We scheppen ruimte voor nieuwe culturele initiatieven en vereenvoudigen procedures.
- ❖ We stellen een gemeentelijke evenementencoördinator aan om organisaties te helpen. Deze coördinator stelt een plan op en legt verantwoording af over de uitvoering.
- ❖ De bibliotheek is een hart van ontmoeting, taalbevordering en digitale ondersteuning.

Cultuur verdient zichtbaarheid. Het CDA wil dat culturele partners samenwerken aan één centrale, goed vindbare culturele agenda voor Lingewaard.

- ❖ We starten – gekoppeld aan het cultuurakkoord – een innovatief fonds voor projecten die bijdragen aan sociale cohesie en gemeenschapszin.
- ❖ Cultuurprojecten kunnen ook bijdragen aan gezondheid en preventie, bijvoorbeeld via toneel over dementie of kunstprojecten voor jongeren.

Nieuwkomers

Het CDA kiest voor verbinding, verantwoordelijkheid en solidariteit. Vluchtelingen en nieuwkomers verdienen een veilige plek en een eerlijke kans om onderdeel te worden van onze gemeenschap. Nieuwe inwoners ontvangen bij inschrijving een welkomstpakket met informatie over cultuur, sport, verenigingen, lokale ondernemers en vrijwilligerswerk.

Tot slot

Het CDA Lingewaard staat voor een samenleving waarin mensen naar elkaar omzien, verantwoordelijkheid nemen en samen bouwen aan een leefbare gemeente. Een gemeente waar je je thuis voelt, waar iedereen kan meedoen en waar we met trots en vertrouwen werken aan de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen.

THEMA 2: OPGROEIEN IN LINGEWAARD

Jongeren zijn de toekomst van Lingewaard. Het CDA wil dat zij zich hier kunnen ontwikkelen, meedenken en meedoen — op school, in de buurt, in sport en cultuur, en in de samenleving. We willen dat jongeren zich gehoord voelen en kansen krijgen om hun talenten te ontdekken, met aandacht voor onderwijs, vrijetijdsbesteding, gezondheid en huisvesting.

1. Gezond en gelukkig opgroeien

Onze jeugd verdient een gezonde en stabiele basis om zich te kunnen ontwikkelen. De toenemende prestatiedruk, sociale media en complexe gezinssituaties vragen om extra aandacht.

- ❖ We zetten in op vroegtijdige hulp en normalisering, om grotere problemen te voorkomen.
- ❖ We ondersteunen ouders samen met onderwijs en consultatiebureaus, zodat kinderen tijdig de juiste begeleiding krijgen.
- ❖ Het CDA is bij uitstek de familiepartij: in families zorgen generaties voor elkaar en leren kinderen wat solidariteit en verantwoordelijkheid betekenen.
- ❖ We versterken de onderlinge verbondenheid tussen generaties, want een sterke familie is de basis voor een sterke samenleving.

2. Sport, cultuur en vrijetijdsbesteding

Een rijk verenigingsleven is van groot belang voor de ontwikkeling van jongeren.

- ❖ We ontwikkelen Sport Service Lingewaard verder als sportbedrijf voor ondersteuning van verenigingen en stimulering van sport.
- ❖ We stimuleren dat sport- en cultuurverenigingen samen met de gemeente meer open dagen organiseren.
- ❖ We zorgen voor duidelijkere en beter toegankelijke informatie over het brede aanbod aan verenigingen en sportmogelijkheden.
- ❖ We willen dat jongeren laagdrempelig kunnen ontdekken wat er allemaal te doen is in Lingewaard en stimuleren deelname aan sport en cultuur.

3. Het CDA wil toegankelijk en modern onderwijs

Goed onderwijs is de belangrijkste investering in de toekomst die wij willen doorgeven. Scholen zijn het hart van de gemeenschap: plekken waar kinderen niet alleen kennis opdoen, maar ook leren samenleven en verantwoordelijkheid nemen. Onderwijs legt de basis voor gelijke kansen, persoonlijke groei en maatschappelijke betrokkenheid.

- ❖ We versterken de samenwerking tussen scholen en gemeente, zodat leerlingen weten welke ondersteuning er is, zoals straatcoaches en initiatieven rond mentale gezondheid.
- ❖ We maken ondersteuning zichtbaar en herkenbaar voor jongeren — in woorden en daden.
- ❖ We houden structureel aandacht voor mentale gezondheid, kwetsbare leerlingen en de preventie van problematisch gedrag, zoals alcohol- en drugsgebruik of schooluitval.

4. Het CDA betreft jongeren bij besluitvorming

Jongeren moeten een stem hebben in de toekomst van onze gemeente.

- ❖ We betrekken alle leerniveaus — praktijkonderwijs, vmbo, havo én vwo — actief bij politieke thema's en gemeentelijke projecten.
- ❖ We zorgen dat scholen en gemeente jongeren informeren over lopende projecten en initiatieven.
- ❖ We ondersteunen scholen bij het organiseren van debatten, gastlessen en jongerenraden, zodat politiek dichtbij en zichtbaar is.
- ❖ Jongeren verdienen een stem die gehoord wordt. Wij kiezen voor luisteren in plaats van uitleggen, voor samenwerken in plaats van betuttelen.

5. Het CDA stimuleert (maatschappelijke) stages en leerwerkplekken

Onderwijs en bedrijfsleven moeten nauwer samenwerken om meer stage- en leerwerkplekken te creëren.

- ❖ We stimuleren maatschappelijke stages, zodat leerlingen ervaren hoe waardevol het is om iets voor een ander of een goed doel te doen.
- ❖ We bevorderen samenwerking tussen scholen, ondernemers en gemeente, zodat jongeren kennismaken met lokale bedrijven en beroepen.
- ❖ We brengen jongeren via verenigingen en maatschappelijke organisaties in contact met vrijwilligerswerk, zorg en lokale initiatieven.

6. Groen leren in de schooltuin

Volkstuinen en moestuinen spelen een belangrijke rol in duurzaamheid en biodiversiteit. Kinderen leren hiermee al jong over natuur, gezonde voeding en voedsel verbouwen.

- ❖ We zetten in op schoolmoestuinen die onderdeel zijn van het lesprogramma.
- ❖ We vergroten de waardering voor de natuur door praktijkgericht onderwijs.
- ❖ We willen in iedere kern ruimte voor volkstuinen en schoolmoestuinen, aansluitend op bestaande initiatieven zoals de Veldschuur in Bemmelen en het EcoPark in Gendt.

7. Het CDA stimuleert cultuur voor en door jongeren

Cultuur moet toegankelijk en aantrekkelijk zijn voor alle leeftijden.

- ❖ We stimuleren culturele projecten voor jongeren via scholen, verenigingen en jongerenwerk.
- ❖ We geven meer ruimte aan muziekonderwijs, bijvoorbeeld via muziek in de Klas.
- ❖ We geven jongeren een eigen podium en ondersteunen talentontwikkeling.

8. Investeren in preventie en jongerenbeleid

We blijven inzetten op preventieve aanpakken om alcohol- en drugsgebruik onder jongeren te verminderen.

- ❖ We werken met de IJslandse methode, waarbij bewustwording, samenwerking en vroege signalering centraal staan.

THEMA 3: FIJN EN DUURZAAM WONEN IN LINGEWAARD

Lingewaard verandert. Onze bevolking vergrijst snel, de levensverwachting stijgt en het aantal één- en tweepersoonshuishoudens groeit. Er is een tekort aan kleine en levensloopbestendige woningen. Veel senioren wonen noodgedwongen in een te groot huis, terwijl jongeren niet kunnen in- of doorstromen. De doorstroming op de woningmarkt is vastgelopen. Inwoners van Arnhem en Nijmegen zien in Lingewaard een aantrekkelijk en betaalbaar alternatief. Dat zet extra druk op onze kernen. Wij willen onze leefbare, hechte gemeenschappen behouden.

We willen kernen waar jongeren kunnen starten, gezinnen kunnen groeien en senioren waardig oud kunnen worden. Dorpen waar mensen naar elkaar omzien en waar wonen betaalbaar en bereikbaar blijft. Samen zijn we Lingewaard – de gemeente waarin we zijn opgegroeid en met plezier willen blijven wonen.

1. Woningen bouwen

Het CDA Lingewaard kiest voor een dorpse woonvisie met oog voor elkaar. Iedere inwoner moet een passende woning kunnen vinden – jong of oud, starter of senior. Wij bouwen aan een gemeenschap. Met leefbare dorpen waar mensen elkaar kennen, helpen en samen oud kunnen worden. De gemeente moet hierin een actieve en sturende rol nemen. Niet afwachten of controleren, maar zelf initiatief nemen, plannen ontwikkelen en partners zoeken die willen meedoen. Dat vraagt om lef, visie en voldoende ambtelijke capaciteit.

Meer doorstroming op de woningmarkt

We willen de woningmarkt in beweging krijgen. Dat begint met meer seniorenwoningen en nul-tredenappartementen, zodat senioren kunnen verhuizen naar een passende woning en gezinnen weer kunnen doorstromen.

Betaalbare woningen voor jongeren – het “straatje erbij”

- ❖ Aan de randen van al onze kernen willen we kleinschalige uitbreidingen met betaalbare woningen voor jongeren en starters. Geen grote wijken, maar een “straatje erbij” waar jonge gezinnen kunnen beginnen. Veel jongeren willen na hun studie of opleiding in Lingewaard blijven wonen, maar vinden moeilijk een betaalbare woning.
- ❖ Het CDA wil dat er voldoende starterswoningen worden gerealiseerd, zodat jongeren in onze gemeente kunnen blijven en hier hun toekomst kunnen opbouwen. Zo houden we onze gemeenschap levendig en voorkomen we dat jongeren wegtrekken.
- ❖ We willen in al onze kernen bouwen.

Betaalbare woningen voor middeninkomens

- ❖ Wil wonen betaalbaar houden. Bij nieuwbouwprojecten geldt dat 30-40% van de koopwoningen vallen in de categorie ‘betaalbare koop’, met een maximale verkoopprijs conform de actuele NHG-grens.
- ❖ Wil bij nieuwe woningen het zelfbewoningsplicht en anti-speculatiebeding, zodat nieuwe woningen daadwerkelijk beschikbaar komen en blijven voor inwoners.

- ❖ (voormalige) inwoners die verbonden zijn met onze kernen voorrang hebben op de toewijzing van de woningen).
- ❖ Wil de gemeentelijke lasten voorspelbaar houden. De OZB, riool-, afvalstoffenheffing stijgen niet meer dan de inflatie.

Wonen voor senioren, met oog voor ontmoeting

We willen meer appartementencomplexen voor senioren realiseren. Deze gebouwen mogen wat ons betreft hoger zijn (tot zes lagen), mits goed ingepast in de omgeving. Daarbij vinden we het belangrijk dat bewoners elkaar kunnen ontmoeten – bijvoorbeeld in gemeenschappelijke ruimtes of huiskamers voor gezamenlijke activiteiten. Senioren wensen hun voorzieningen dichtbij en wonen graag zelfstandig, maar niet alleen.

Wonen met zorg en samenredzaamheid

Omdat professionele zorg beperkt beschikbaar is, moeten we elkaar helpen. Het CDA wil dat de gemeente initiatieven ondersteunt die zelfredzaamheid en burenhulp versterken. Daarnaast kijken we samen met zorginstellingen hoe bestaande locaties slimmer kunnen worden ingericht en gebruikt, zodat we beter inspelen op de groeiende groep hulpbehoevende senioren.

Slim en duurzaam bouwen

Nieuwe woningen moeten energiezuinig zijn en zorgvuldig worden ingepast in de bestaande omgeving. We willen sober maar doelmatig bouwen – zonder onnodige regels of kostenverhogende eisen. Daarnaast stimuleren we woningdeling, woningsplitsing, optoppen en het vergunningsvrij bouwen van een mantelzorgwoning of seniorenwoning in de tuin van kinderen. Zo benutten we de ruimte die er al is optimaal.

Leefbare dorpen en sterke voorzieningen

- ❖ Wonen is meer dan een huis. Het CDA wil dat onze kernen leefbaar blijven – met winkels, verenigingen en voorzieningen binnen bereik. We gaan in overleg met ondernemers en organisaties om leegstand tegen te gaan en functies slim te combineren.
- ❖ Voor de leefbaarheid is het belangrijk om (voormalige) inwoners die verbonden zijn met onze kernen voorrang te geven bij de toewijzing van woningen. Zo bouwen we voort op de sterke sociale structuur in onze dorpen.
- ❖ Om onze kernen toekomstbestendig te houden, sturen we bij zowel bestaande bouw als nieuwbouw op de groennorm en op de aanwezigheid van plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten.

2. Behoud van dorpsidentiteit

- ❖ Geen grootschalige verstedelijking waarbij het streven is dat kernen niet aan elkaar groeien.
- ❖ Onze kernen behouden hun eigen voorzieningen en herkenbare uitstraling.
- ❖ Nieuwe bouwprojecten sluiten aan bij de schaal en historie van de kern.

3. Het CDA beschermt cultureel erfgoed en landschap

Monumenten, kerken en karakteristieke gebouwen vertellen ons verhaal en geven kleur aan onze dorpen. Het CDA zet zich in voor het behoud en de zichtbaarheid van dit erfgoed.

- ❖ We zijn trots op onze historische kringen en faciliteren deze waar mogelijk.
- ❖ We breiden het erfgoedprogramma op basisscholen uit en versterken de Open Monumentendag.
- ❖ We voegen panden uit de wederopbouwperiode (tot 1965) toe aan de gemeentelijke monumentenlijst.
- ❖ We vinden dat voor onze monumenten verantwoorde duurzaamheidsaanpassingen mogelijk moeten zijn.
- ❖ Monumenten, kerken en karakteristieke panden blijven behouden en krijgen waar mogelijk een nieuwe functie.
- ❖ Het rivierenlandschap, de dijken, boomgaarden en uiterwaarden vormen onze kracht en verdienen bescherming.

4. Mobiliteit

CDA Lingewaard streeft naar een gemeente waarin iedereen zich veilig, efficiënt en duurzaam kan verplaatsen – te voet, met de fiets, het ov of de auto. Mobiliteit draagt bij aan bereikbaarheid, leefbaarheid en verbondenheid in onze kernen. Tegelijkertijd nemen we onze verantwoordelijkheid richting klimaat en toekomst.

Het CDA staat voor veilige wegen en verkeersveiligheid

Fietspaden, wegen en kruisingen moeten veilig zijn ingericht, zodat kinderen, senioren en andere kwetsbare verkeersdeelnemers zich met vertrouwen kunnen verplaatsen. Het CDA signaleert onveilige verkeerssituaties en wil deze samen met inwoners en wijkraden oplossen. Een belangrijk knelpunt betreft o.a. de hoge snelheden in en rondom kernen. Deze moeten worden teruggebracht. Daarbij onderzoeken we of een mobiliteitsbudget per kern hieraan kan bijdragen.

Veilige routes voor kinderen

Veilige schoolroutes zijn vanzelfsprekend. We zetten in op betere verlichting, overzichtelijke oversteekplaatsen en duidelijke verkeersmaatregelen rondom scholen. Ook veilige fietsroutes naar sportvoorzieningen vinden we belangrijk, onder andere via veilige sportzones.

Vrachtverkeer Huissen

Het zware vrachtverkeer door Huissen moet structureel worden verminderd. Al het vrachtverkeer zonder bestemming in Huissen moet worden geweerd. Dit vraagt om slimme maatregelen die vrachtverkeer door de kernen beperken, gecombineerd met investeringen in een betere doorstroming en aansluiting op het regionale netwerk (A15 en A325).

Het CDA investeert in fiets- en wandelvoorzieningen

De fiets is voor veel inwoners een belangrijk vervoermiddel. Wij willen investeren in een veilig en goed onderhouden fietspadennetwerk dat de kernen van Lingewaard verbindt en aansluit op regionale routes. Op belangrijke fietsroutes worden fietspaden verbreed. Daarnaast zetten we in op voldoende en veilige stallingsmogelijkheden bij scholen, sportaccommodaties, winkelgebieden en OV-haltes.

Ook wandelen verdient aandacht: goed onderhouden wandelpaden, verlichting en verkeersluwe zones dragen bij aan veilige wandelroutes.

Stimuleren van duurzaam vervoer

- ❖ Duurzaam vervoer begint bij het actief stimuleren van ander reisgedrag, zoals het gebruik van de (elektrische) fiets, openbaar vervoer en deelmobiliteit. Minder autogebruik waar mogelijk draagt bij aan een gezonde leefomgeving.
- ❖ We faciliteren inwonersinitiatieven voor deelauto's door te investeren in deelmobiliteit en mobiliteitshubs.
- ❖ We willen mobiliteitshubs realiseren waar verschillende vervoerswijzen samenkomen (fiets, auto, OV, parkeren en deelmobiliteit), zodat de auto minder noodzakelijk wordt.

Goed openbaar vervoer behouden en verbeteren

Vooraf jongeren, senioren en mensen zonder auto zijn afhankelijk van goed openbaar vervoer. Het CDA maakt zich sterk voor betrouwbare busverbindingen tussen de kernen, met goede aansluitingen naar Arnhem en Nijmegen. We blijven in gesprek met provincie en vervoerders om de bereikbaarheid te waarborgen en waar mogelijk te verbeteren. We zijn blij met de komst van extra nachtbussen voor jongeren en willen de bus waar nodig voorrang geven voor een betere doorstroming.

Het CDA pakt parkeerproblemen aan

In sommige kernen en wijken zorgt toenemende parkeerdruk voor overlast. Het CDA wil samen met inwoners en ondernemers zoeken naar praktische oplossingen, zoals het slim benutten van bestaande ruimte en het aanleggen van extra parkeerplaatsen waar dat nodig is. Daarbij houden we rekening met een goede balans tussen leefbaarheid, groen en bereikbaarheid.

Faciliteren van vrijwilligersvervoer

Bereikbaarheid moet voor iedereen beschikbaar blijven. Zeker voor senioren en mensen met een beperking: mobiliteit moet inclusief zijn. Het CDA Lingewaard vindt het belangrijk dat we het vrijwilligersvervoer met de 'dorpsauto' blijven faciliteren en deze voorziening ook in Huissen en Angeren mogelijk maken.

Het CDA denkt aan de toekomst

Nieuwe ontwikkelingen zoals slimme verkeerssystemen en mobiliteitshubs bieden kansen. Het CDA wil deze ontwikkelingen benutten om Lingewaard bereikbaar te houden en de verkeersdruk te verlagen. We werken aan toekomstbestendige mobiliteit, waarin duurzaamheid, veiligheid en bereikbaarheid hand in hand gaan. Bij woningbouw of nieuwe bedrijventerreinen moeten we vroegtijdig mobiliteitsmaatregelen plannen. Dit vraagt om een integrale aanpak van wonen, werken en verplaatsen, waarbij we mobiliteit zorgvuldig afwegen naast de bredere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven.

5. Milieu en natuur versterken

Wij willen een gemeente die groen, leefbaar en in balans is. Dat betekent dat we zorg dragen voor onze natuur en ons landschap, maar ook ruimte houden voor ruimtelijke ontwikkeling. Altijd met oog voor de juiste balans tussen nieuwe ontwikkelingen en ecologie. Het CDA Lingewaard wil goed zorgen voor onze prachtige omgeving – voor onszelf én voor de generaties na ons.

Het CDA beschermt natuur en landschap

We blijven zuinig op onze natuur en het rivierenlandschap dat zo kenmerkend is voor Lingewaard: komgronden, uiterwaarden, dijken en kolken. Park Lingezegen is een prachtig voorbeeld, maar we willen meer: het landschap beter beleefbaar maken met toegankelijke wandel- en fietspaden. Het groen-blauwe raamwerk (natuur en water) benutten we niet alleen regionaal, maar ook binnen onze gemeente voor natuurontwikkeling én recreatie. Daarnaast pakken we invasieve soorten die hier niet van nature voorkomen gericht aan.

Het CDA vergroot het groen en de biodiversiteit in de wijken

We maaien bermen en groenstroken op een manier die bloemen en insecten meer ruimte geeft. De 3-30-300-regel brengen we in de praktijk: vanuit elk huis drie bomen in zicht, dertig procent groen in de wijk en op maximaal 300 meter een park of groenvoorziening.

Het CDA bereidt zich voor op klimaatverandering

Klimaatverandering merken we allemaal: hete zomers, heftige regenbuien en drogere periodes. Daarom willen we dat onze dorpen en wijken beter worden ingericht op het veranderende klimaat. Dat doen we door vergroening in wijken en tuinen te stimuleren, en door goed waterbeheer tegen zowel verdroging als wateroverlast. We vinden het belangrijk dat er plannen zijn voor warme dagen, met extra aandacht voor senioren en andere kwetsbare inwoners. Ook problemen door verzakkingen van huizen en schuren willen we samen aanpakken. De gemeente moet inwoners hierbij actief ondersteunen.

CDA Lingewaard denkt aan de toekomst

Wij zetten ons in voor een groene en toekomstbestendige gemeente, waarin natuur, landbouw, economie en leefbaarheid hand in hand gaan. Uit liefde voor de plek waar we wonen zorgen we samen voor ons milieu.

THEMA 4: EEN STERKE DUURZAME ECONOMIE

Het CDA kiest voor een menselijke en rechtvaardige economie: een economie die werkt voor mensen, met eerlijke kansen voor iedereen. Een economie waarin ondernemers kunnen groeien en duurzaamheid vanzelfsprekend is.

1. Samenwerken met het bedrijfsleven

Lingewaard heeft een gezonde economische basis met een sterke vertegenwoordiging van lokale MKB-bedrijven, familiebedrijven, agrariërs en dienstverleners. Deze ondernemers zorgen voor banen, vakmanschap en levendige kernen. Door samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid kan onze lokale economie verder groeien, met ruimte voor innovatie en nieuwe initiatieven.

Een gezonde economie is de motor van een sterke samenleving. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, innovatie en levendige kernen. Het CDA Lingewaard wil een gemeente zijn waar bedrijven kunnen groeien, mensen met plezier werken en waar duurzaamheid de standaard is. Dat vraagt om samenwerking, visie en een betrouwbare overheid die meedenkt en meedoet.

Actieve samenwerking tussen gemeente en bedrijfsleven

Het CDA gelooft in partnerschap tussen overheid en ondernemers. De gemeente handhaaft niet alleen regels, maar creëert actief. Wij willen een structureel overlegplatform tussen gemeente, ondernemersverenigingen en onderwijsinstellingen om innovatie, duurzaamheid en werkgelegenheid te versterken.

Ook willen we kortere lijnen met het bedrijfsleven en actief betrokkenheid bij gemeentelijk beleid. De gemeente versterkt het lokale MKB door lokale inkoop te stimuleren. Samen realiseren we aantrekkelijke centra met een goed winkelaanbod en minimale leegstand.

Een sterke en veerkrachtige economie

Het CDA Lingewaard schept kansen voor iedereen. Met solidariteit en rechtvaardigheid als fundament. We streven naar een lokale, bloeiende economie. Met ruimte voor MKB, familiebedrijven en startende ondernemers om te groeien.

We ondersteunen de winkelgebieden in de kernen door lokaal kopen te stimuleren. In Bemmelen willen we een oplossing voor de al veel te lang leegstaande Assenburg. Starters ondersteunen we met netwerk- en kennisbijeenkomsten. We zien kansen in het benutten van onze lokale producten, cultuur en natuur voor toerisme.

Goede bedrijfsterreinen voor groei en innovatie

Bedrijven verdienen ruimte om te ondernemen. Goed ingerichte en duurzame bedrijfsterreinen zijn cruciaal voor economische vitaliteit.

We investeren samen in onderhoud, veiligheid, diversiteit, circulariteit en slimme mobiliteitsoplossingen (zoals laadinfrastructuur) op bedrijventerreinen. Ook creëren we voldoende ruimte voor lokale bedrijven om uit te breiden, zodat zij niet hoeven te verhuizen naar buiten Lingewaard.

Werk voor iedereen

Werk geeft mensen eigenwaarde, zekerheid en betrokkenheid bij de samenleving. Werk moet lonen: wie werkt, moet zekerheid en perspectief ervaren. Armoede bestrijden we niet alleen met financiële steun, maar ook door mensen perspectief te geven op zelfstandigheid en werk.

In samenwerking met onderwijs willen we meer stage- en leerwerkplekken bij lokale bedrijven realiseren. Jongeren stimuleren we om in Lingewaard te werken of een bedrijf te

starten. Iedereen verdient een kans om mee te doen, ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarom ondersteunen we sociale ondernemingen en initiatieven die werk bieden aan mensen met een beperking.

Duurzame en toekomstgerichte economie

Wij helpen bedrijven bij de energietransitie door informatie en subsidies toegankelijk te maken. Circulaire initiatieven, waarin reststromen worden hergebruikt, verdienen onze steun.

Het CDA zoekt balans tussen economie en ecologie

We willen geen nieuwe, anonieme “blokkendozen” op bedrijventerreinen. De beschikbare ruimte gebruiken we bij voorkeur voor bedrijven die écht bijdragen aan lokale werkgelegenheid en onze gemeenschap.

Stijgen op de lijst van bedrijfsvriendelijke gemeenten

Een goed ondernemersklimaat is een keuze. Het CDA wil dat Lingewaard stijgt op de landelijke ranglijst van bedrijfsvriendelijke gemeenten. Dit vraagt om:

- ❖ Verbetering van het vestigingsklimaat.
- ❖ Terugdringen van overbodige regels.
- ❖ Versnellen van procedures.
- ❖ Voorspelbare overheid die afspraken nakomt

Tweejaarlijks voeren we een ondernemersenquête uit om verbeterpunten in kaart te brengen. Deze vertalen we naar een concreet uitvoeringsplan. Successen maken we zichtbaar om Lingewaard te profileren als ondernemende en duurzame gemeente.

2. Ruimte geven aan de agrarische sector

De agrarische sector vormt het hart van ons buitengebied. Boeren en tuinders zorgen voor voedselproductie, voor een vitaal platteland, natuurbeheer, werkgelegenheid en een sterke lokale economie.

Het CDA Lingewaard wil toekomst voor onze boeren én waardering voor hun werk. Tegelijk staan zij voor grote uitdagingen door veranderende regels, klimaatdruk, kosten en maatschappelijke verwachtingen. Wij kiezen voor boeren met toekomst: waardering voor vakmanschap, ondersteuning bij verandering én een sterke glastuinbouwsector die koploper is in innovatie en duurzaamheid.

Toekomst voor boeren en tuinders

- ❖ Het CDA Lingewaard staat pal voor een sterke agrarische sector met perspectief.
- ❖ We zetten in op ruimte voor ondernemerschap, innovatie en verduurzaming, met realistische regels en ondersteuning vanuit de gemeente.
- ❖ De gemeente denkt actief mee bij vergunningen, energieprojecten en verduurzaming.
- ❖ Agrarische ondernemers worden vroegtijdig betrokken bij beleidsvorming over ruimtelijke ordening, waterbeheer en natuur.

Steun voor stoppende boeren

- ❖ We pleiten voor goede begeleiding bij bedrijfsbeëindiging, herbestemming van gronden en gebouwen, en ondersteuning bij omscholing of opvolging.
- ❖ Waar mogelijk hergebruiken we vrijkomende erven voor kleinschalige bedrijvigheid, wonen of zorg — met behoud van het landschappelijke karakter.

Glastuinbouw als motor van innovatie

- ❖ Lingewaard is trots op haar sterke glastuinbouwsector, een belangrijke economische pijler.
- ❖ We bieden ruimte voor duurzame groei en modernisering, met aandacht voor energie, water en circulaire bedrijfsvoering.
- ❖ We stimuleren samenwerking tussen glastuinbouwers, energiecoöperaties en kennisinstellingen, bijvoorbeeld rond restwarmte, geothermie en CO₂-hergebruik.

Versterking van het buitengebied

- ❖ We willen een levendig en aantrekkelijk buitengebied, waar landbouw, natuur en recreatie hand in hand gaan.
- ❖ Het CDA zet in op goede infrastructuur, bereikbaarheid en veiligheid voor agrarisch verkeer.
- ❖ We stimuleren korte ketens, streekproducten en samenwerking tussen boeren, horeca en lokale winkels.
- ❖ Agrarisch natuurbeheer en biodiversiteit worden beloond.

Ruimte voor verduurzaming

Het CDA Lingewaard wil dat agrarische ondernemers ruimte en vertrouwen krijgen om te verduurzamen. Verandering lukt alleen als we die samen vormgeven.

- ❖ Behoud van vruchtbare landbouwgrond en zorgvuldig ruimtegebruik bij ruimtelijke plannen.
- ❖ Stimuleren van innovaties zoals kringlooplandbouw, korte ketens en energiezuinige glastuinbouw.

- ❖ Verminderen van chemische bestrijdingsmiddelen via kennisdeling, samenwerking en bodemverbetering — niet via extra gemeentelijke regels.
- ❖ Verbinding tussen boer en burger via educatie, streekmarkten en schoolprojecten.
- ❖ Goede samenwerking met provincie, waterschap en kennisinstellingen voor duurzame en economisch haalbare oplossingen.
- ❖ Gemeentelijke landbouwgrond langdurig verpachten, met duidelijke afspraken over bestrijdingsmiddelen, bloemrijke akkerranden en variatie in gewassen.

3. Energie

De vraag naar energie in Lingewaard groeit door woningbouw, bedrijvigheid en de overstap naar elektrisch vervoer en verwarming. Ons elektriciteitsnet kan deze groei niet altijd bijbenen, wat leidt tot knelpunten en vertraging (netcongestie). Een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening is daarom essentieel.

Het CDA kiest voor een realistische en toekomstbestendige energietransitie die inwoners, bedrijven en verenigingen meeneemt en ondersteunt. Betaalbaarheid staat hierbij centraal. Wij geloven in samenwerking: lokaal waar het kan, regionaal waar het moet en landelijk waar dat nodig is. Vertrouwen, verantwoordelijkheid en rentmeesterschap vormen ons uitgangspunt.

Besparen van energie

De goedkoopste energie is de energie die je niet gebruikt. CDA Lingewaard zet in op:

- ❖ Gemeentelijke programma's voor isolatie, vooral bij oudere woningen.
- ❖ Collectieve inkoopacties voor isolatie, warmtepompen en zonnepanelen.
- ❖ Ondersteuning van sportclubs en verenigingen bij energiebesparing.
- ❖ Een voorbeeldrol van de gemeente bij het verduurzamen van eigen vastgoed.

Niemand mag in Lingewaard in de kou komen te zitten. Daarom willen we structureel aandacht voor maatregelen om energiearmoede te bestrijden.

Een evenwichtige duurzame energiemix

Een toekomstbestendige energiemix bestaat uit meerdere bronnen. Naast wind en zon vragen ook andere oplossingen aandacht.

- ❖ Zon op daken heeft prioriteit en wordt maximaal benut en gestimuleerd.
- ❖ Zonnevelden alleen op zorgvuldig gekozen locaties, met behoud van groen en leefomgeving.
- ❖ Geen zonnevelden op agrarische gronden.
- ❖ Naast de al vergunde projecten géén verdere uitbreiding van windenergie.
- ❖ Snelle doorontwikkeling van aquathermie als belangrijke warmtebron in onze waterrijke omgeving.
- ❖ Warmtenet Next Garden: benutten van restwarmte uit de glastuinbouw voor woningen en bedrijven.
- ❖ In regionaal verband inzetten op aardwarmte als toekomstige warmtebron voor Next Garden en bebouwde omgeving.
- ❖ Biomassa en biogas alleen kleinschalig, duurzaam en bij voorkeur lokaal.

Opslag en slim gebruik

Opslag wordt cruciaal om duurzame energie optimaal te benutten. CDA Lingewaard wil energie slimmer inzetten zodat we minder hoeven op te wekken en het net minder worden belast.

We zetten in op:

- ❖ Batterijen, warmtebuffers en slim laden van elektrische auto's, zodat lokaal opgewekte energie beter benut kan worden.
- ❖ Ondersteuning voor thuisbatterijen via informatieavonden, subsidiemogelijkheden en pilots.
- ❖ Stimuleren van slim laden bij laadpalen, zodat auto's laden wanneer stroom goedkoop en beschikbaar is.
- ❖ Aanmoedigen van slimme gebouwsturing zoals warmtepompregelingen, slimme thermostaten en energiebeheersystemen.

Samenwerking met Liander

Netcongestie is een van de grootste knelpunten in Lingewaard. Daarom wil het CDA:

- ❖ Structureel overleg tussen gemeente, Liander en ondernemers over knelpunten en toekomstige uitbreidingen.
- ❖ Snellere vergunningstrajecten voor kabels, transformatorhuisjes en netverzwaringen.
- ❖ Ondersteuning voor initiatieven die de lokale netbelasting verlagen, zoals buurtbatterijen en slim laden.
- ❖ Transparante communicatie richting inwoners over werkzaamheden, wachttijden en de plaatsing van traforuimtes in de bebouwde kom.

Kernenergie en waterstof

Veel energiebeslissingen worden landelijk genomen. Wij pleiten voor stabiel en voorspelbaar energiebeleid zodat inwoners en bedrijven investeringszekerheid hebben.

De landelijke energiestrategie zet onder andere in op kernenergie en waterstof. Wij ondersteunen deze koers.

Waterstof kan een belangrijke rol spelen voor industrie, zwaar transport en piekopslag. Hierbij zien we grote kansen voor onze steenfabrieken. Wij ondersteunen de opstart van (regionale) projecten.

Kernenergie levert stabiele, CO₂-arme stroom en hoort daarom bij de landelijke energiemix.

- ❖ We steunen de landelijke ontwikkeling van nieuwe kerncentrales en kleine modulaire reactoren (SMR's).
- ❖ Het is belangrijk dat onze Groene Metropoolregio tijdig aanhaakt bij deze ontwikkelingen.
- ❖ We blijven kritisch op veiligheid, kosten en afvalbeheer.

4. Schoon en voldoende water

Voor het CDA Lingewaard is water niet alleen een uitdaging, maar ook een kans voor veiligheid, natuur en leefbaarheid. Rentmeesterschap betekent dat we nu handelen met oog voor toekomstige generaties. Inwoners, agrariërs, ondernemers en overheid dragen samen verantwoordelijkheid voor schoon en voldoende water.

Klimaatadaptatie: samen voorbereid op extremen

Het weer wordt extremer, en dat vraagt om aanpassingen die onze leefomgeving klimaatbestendig maken. Wij willen:

- ❖ Wateroverlast beperken door goede afwatering in dorpen en buitengebied, meer ruimte voor regenwateropvang en scheiding van riool- en regenwater.

- ❖ Klimaatbestendige inrichting van nieuwe wijken en bedrijventerreinen (wadi's, groene daken, doorlatende bestrating).
- ❖ Groene daken en gevels stimuleren bij bedrijven, scholen en woningen.
- ❖ Gebruik van regentonnen stimuleren.
- ❖ Vergroening van de openbare ruimte om hittestress te verminderen en leef kwaliteit te verhogen.

Droogtebestrijding en water vasthouden

Droogte raakt landbouw, natuur en drinkwatervoorziening. Het CDA kiest voor maatregelen die water langer vasthouden in de bodem.

- ❖ Grondwaterbeheer: bevorderen dat water infiltreert in plaats van snel wordt afgevoerd.
- ❖ Groen-blauwe structuren stimuleren, zoals beplanting, hagen en sloten, om verdroging tegen te gaan.
- ❖ Samenwerking met agrariërs bij waterconservering, bijvoorbeeld via peilbeheer en bodembeheer.
- ❖ Herstel van bodemkwaliteit zodat regen beter kan infiltreren.
- ❖ Water vasthouden in sloten en landschapselementen, in overleg met agrariërs en waterschap.

Natuur, landbouw en biodiversiteit

Gezonde wateren zijn onmisbaar voor planten, dieren en mensen.

- ❖ Schonere sloten, plassen en uiterwaarden door betere monitoring en het beperken van vervuiling.
- ❖ Water als drager van natuur: verbinden van watergangen en natuurgebieden (bijv. Linge, Park Lingezegen) om ecosystemen robuuster te maken.
- ❖ Natuur inclusieve landbouw: boeren helpen met watervriendelijke maatregelen.

Wonen, leefbaarheid en burgerparticipatie

Nieuwe woonwijken moeten aantrekkelijk, gezond en duurzaam zijn. Daarom koppelt het CDA Lingewaard woningbouw aan goed waterbeheer.

- ❖ Waterbewust bouwen met groene zones, open water en ruimte voor natuurlijke afwatering.
- ❖ Wijkprojecten die water combineren met recreatie, zoals speelwaterplaatsen en groene parkzones.
- ❖ Meer groen en waterpartijen in onze kernen voor verkoeling, leefbaarheid en recreatie.
- ❖ Campagnes voor inwoners over watergebruik, regenwateropvang en vergroening van tuinen.
- ❖ Actieve rol voor inwoners en scholen in waterprojecten.

THEMA 5: EEN OVERHEID DIE NAAST DE MENSEN STAAT

In Lingewaard willen we een gemeente waar inwoners zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen. Een gemeente die betrouwbaar, eenvoudig en dichtbij is. Wij geloven in een samenleving waarin we samen verantwoordelijkheid dragen: inwoners, verenigingen, ondernemers én overheid. Met fatsoen, respect en aandacht voor elkaar.

CDA Lingewaard kiest voor een bestuur dat doet wat het belooft en dichtbij de mensen staat. Samen blijven we bouwen aan een financieel gezonde, veilige en verbonden gemeenschap. Een gemeente waar fatsoen vanzelfsprekend is en iedereen een plek heeft.

1. Financieel gezonde gemeente

Een overheid die naast de mensen staat, begint met solide financiële keuzes. Zo kunnen we blijven investeren in voorzieningen en ondersteuning.

- ❖ Een sluitende begroting, zonder lastenverzwaringen tenzij echt noodzakelijk.
- ❖ Prioriteit voor investeringen die direct bijdragen aan leefbaarheid: zorg, veiligheid, voorzieningen, mobiliteit en duurzaamheid.
- ❖ Zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld, met heldere communicatie over bestedingen.
- ❖ Actieve inzet op het binnenhalen van regionale, provinciale en landelijke subsidies.

2. Veiligheid voor iedereen en zeker voor vrouwen en meisjes

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een gezonde gemeenschap. Het CDA Lingewaard wil dat iedereen met een gerust hart kan wonen, werken en ondernemen. Ook wanneer je 's avonds naar huis loopt, naar school fietst of door het centrum wandelt. Niemand mag zich onveilig voelen. En iedereen moet 's nachts veilig over straat kunnen. Vrouwen, meisjes, LHBTI+'ers; iedereen.

- ❖ Intensieve samenwerking met politie, boa's, scholen, sportverenigingen en welzijnsorganisaties.
- ❖ Meer zichtbaarheid van handhaving op plekken waar overlast of onveiligheid wordt ervaren.
- ❖ Aandacht voor straatintimidatie, grensoverschrijdend gedrag en online veiligheid.
- ❖ Veilige routes in de openbare ruimte: goede verlichting, duidelijke loop- en fietspaden.
- ❖ Preventieve programma's voor jongeren, inclusief weerbaarheidstrainingen.
- ❖ Aanpak van overlast (geluid, afvaldumping, verkeersdruk).
- ❖ Voorkomen en bestrijden van criminaliteit en ondermijning. De gemeente treedt proactief op tegen criminaliteit, ondermijning en mensenhandel — met extra aandacht voor het buitengebied, waar risico's bestaan op illegale activiteiten zoals drugslabs.
- ❖ Veiligheid maken we samen. Daarom wil het CDA regelmatig in gesprek blijven met inwoners van alle leeftijden en achtergronden over wat zij nodig hebben om zich veilig te voelen.
- ❖ Veiligheid van vrouwen: Femicide is een ontwikkeling in onze samenleving en verdient bijzondere aandacht. Het CDA Lingewaard wil inzetten op vroege herkenning van signalen en goede ondersteuning voor slachtoffers, zodat zij laagdrempelig aangifte kunnen doen. Ook moeten omstanders vermoedens van geweld anoniem kunnen melden.

3. Digitale Veiligheid

In een tijd waarin we steeds meer gebruik maken van technologie (privé, werk, in woningen en in de gemeentelijke processen) worden we ook steeds kwetsbaarder. De gemeente moet ervoor zorgen dat de gegevens die inwoners, ondernemers en partners toevertrouwen aan de gemeente, ook in goede handen zijn.

- ❖ Het CDA wil dat voorkomen wordt dat digitalisering leidt tot een nieuwe kloof. Mensen die minder digi-vaardig zijn, moeten kunnen rekenen op ondersteuning.
 - Dat inwoners die hulp nodig hebben ook hulp kunnen krijgen bij digitale aanvragen
 - Wil digivaardheids trainingen en ondersteuning aanbieden via bibliotheek en welzijnsorganisaties.
- ❖ Het CDA wil een digitale veilige samenleving.
 - Vindt dat de gemeente een taak heeft in preventie en bewustwording.

- Gerichte voorlichting voor jongeren, senioren en verenigingen over digitale risico's
- Een nauwe samenwerking met politie en de wijkagent
- ❖ Het CDA wil dat de gemeentelijke organisatie digitaal weerbaar is, zodat de continuïteit, betrouwbaarheid en kwaliteit van de te leveren diensten is gewaarborgd. De gemeente heeft relevante dreigingen in beeld, beheerst risico's, voert jaarlijks onafhankelijke beveiligingstesten uit, gaat zorgvuldig met vertrouwelijke (persoons)gegevens om, voldoet aan relevante wet- en regelgeving (in het bijzonder de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en Algemene Verordening Gegevensbescherming) en is hier transparant in.

4. Het CDA kiest voor eenvoud en vertrouwen

De gemeente moet werken vanuit vertrouwen. We willen een overheid die begrijpelijk en benaderbaar is, en waar mensen op kunnen rekenen.

- ❖ Gebruik van begrijpelijke taal in brieven en aanvragen.
- ❖ Minder bureaucratie bij vergunningen en ondersteuning.
- ❖ Actieve betrokkenheid van inwoners en ervaringsdeskundigen bij beleid en oplossingen. Het CDA wil het verschil maken door te luisteren, partners te betrekken en drempels weg te nemen, zodat iederéén zich gesteund weet.
- ❖ Lokale dienstverlening verder verbeteren: snel, vriendelijk en betrouwbaar.
- ❖ Actieve aandacht voor inwoners die moeite hebben met digitale communicatie.
- ❖ Besluiten goed onderbouwen, luisteren naar inwoners én duidelijk terugkoppelen wat er met hun input is gedaan.

5. Inclusiviteit en diversiteit

- ❖ Het CDA zet in op beleid dat iedereen ondersteunt, juist ook inwoners die zich soms minder vanzelfsprekend thuis voelen. We werken daarbij samen met organisaties die dagelijks met deze thema's bezig zijn. Inclusie wordt zichtbaar verankerd in beleid voor jeugd, zorg, veiligheid en onderwijs.
- ❖ Het CDA vindt dat niemand zich onveilig mag voelen. Voor vrouwen, meisjes en onder ander LHBTI+'ers is dat helaas nog niet altijd vanzelfsprekend. We versterken daarom preventie, bewustwording en samenwerking tussen politie, handhaving, scholen en welzijnsorganisaties. We zetten ons in voor veilige plekken, goede verlichting, weerbaarheid en het verlagen van drempels om melding te doen van discriminatie of geweld.
- ❖ Jongeren groeien op in een samenleving die complexer wordt. Het CDA vindt het belangrijk dat alle jongeren – ook LHBTI+-jongeren – zich gesteund voelen op school, thuis en in hun omgeving. We ondersteunen scholen bij acceptatiebevordering en werken aan een jeugdzorg waar iedereen veilig en met respect wordt begeleid.
- ❖ Sommige inwoners ervaren dubbele kwetsbaarheid, bijvoorbeeld vanwege culturele achtergrond, religie, leeftijd of genderidentiteit. In onze zorg en ondersteuning hebben we oog voor deze diversiteit. We zetten in op toegankelijke hulp, deskundigheid en een respectvolle behandeling van iedereen.
- ❖ Zichtbaarheid draagt bij aan een gemeente waar iedereen zich thuis kan voelen. We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan ontmoeting, verbinding en positieve zichtbaarheid, zoals inclusieve evenementen, Regenboogactiviteiten en aandacht voor diversiteit en acceptatie in gemeentelijke communicatie.

6. Goede samenwerking

Lingewaard heeft een uniek karakter, gevormd door de kernen, het rivierenlandschap, de agrarische cultuur en de gemeenschapszin van haar inwoners. In de te maken ruimtelijke keuzes zien wij verwantschap met Overbetuwe. Wij zijn en blijven een zelfstandige gemeente met een eigen ziel. Het koesteren en doorgeven van onze identiteit vormt de basis van ons beleid.

Het CDA kiest voor een trots en zelfstandig Lingewaard: een gemeente van sterke kernen, gedragen door cultuur en gemeenschapszin. Zo blijft Lingewaard zichzelf — vandaag én voor de generaties van morgen.

We kiezen voor meer onderlinge afstemming met Overbetuwe over te maken keuzes met ruimtelijke consequenties en doen dit binnen een zelfbewuste, brede en actieve samenwerking in de regio.

7. Fatsoen als basis

Fatsoen is de ruggengraat van een gemeenschap waarin we naast elkaar staan. Politiek en samenleving floreren wanneer respect en verbinding centraal staan.

- ❖ Politiek debat met respect voor elkaar, zonder polarisatie of populisme.
- ❖ Besluiten nemen vanuit waarden: solidariteit, rentmeesterschap, gerechtigheid en barmhartigheid.
- ❖ Aandacht voor kwetsbare inwoners en respect voor verschillen.
- ❖ Bevorderen van een cultuur waarin we naar elkaar omzien en elkaar helpen.